

Guidelines for Improving the Quality of Life of Vulnerable Populations in the Lat Krabang Community, Bangkok

Thitiwat Thiansawasd¹ and Chatwaran Angasinha¹

¹College of Social Leadership and Innovation, Rangsit University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Thitiwat.thia38@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) study the problems of vulnerable population groups in Lat Krabang community, 2) develop the guidelines for improving the quality of life of vulnerable population groups in Lat Krabang community, and 3) present the guidelines for using public administration to improve the quality of life of vulnerable population groups in Lat Krabang community. This research uses a qualitative method, employing in-depth interviews and focus group discussions, with a total of 4 key informant groups. The study involved a total of 20 participants, consisting of four groups (1) academic experts, (2) policymakers, (3) representatives from civil society, and (4) vulnerable populations residing in the Lat Krabang community. Content analysis was used to interpret the findings. The study finds that vulnerable populations face challenges such as limited access to basic resources, lack of job opportunities, inadequate healthcare support, and poor financial management skills. Government and organizational aid remain insufficient to meet their needs. To address these issues, the study proposes vocational training, community networking, financial literacy education, and healthcare support. Key improvements include better public health access, youth development, economic stability, and stronger welfare systems. The study recommends collaboration among government, private sectors, and communities to create support networks and training programs, along with policy changes to address structural issues and enhance public service efficiency.

Keywords: Vulnerable Persons, Public Policy, Quality of Life, Lat Krabang District

แนวทางการใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ประชากรกลุ่มเปราะบางในชุมชนเขตพื้นที่ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ธิติวัดน์ เจริญสวัสดิ์¹ และ ฉัตรวิญญ์ องค์กรสิงห์¹

¹วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: Thitiwat.thia38@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง 3) เพื่อนำเสนอแนวทางใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชากร กลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่ลาดกระบัง การวิจัยนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 4 กลุ่ม ประกอบไปด้วย (1) กลุ่มนักวิชาการ (2) กลุ่มนโยบาย (3) กลุ่มภาคประชาสังคม (4) กลุ่มเปราะบางในพื้นที่ชุมชนลาดกระบัง จำนวนทั้งหมด 20 คน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อรายงานผลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มเปราะบางมีปัญหาหลักที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐาน การขาดโอกาสในการทำงาน การขาดการสนับสนุนด้านสุขภาพ และการขาดความรู้ในการจัดการทางการเงิน นอกจากนี้ ความช่วยเหลือที่ได้รับจากภาครัฐและหน่วยงานอื่นยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาทักษะทางอาชีพ การสร้างเครือข่ายชุมชน การเรียนรู้ด้านการเงิน และการดูแลสุขภาพได้ถูกเสนอให้เป็นแนวทางที่สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของพวกเขารวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการดูแลระยะยาว การสนับสนุนด้านการศึกษาและพัฒนาเยาวชน การส่งเสริมอาชีพและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิต การสร้างระบบสวัสดิการและเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง การส่งเสริมความเข้าใจและลดการเลือกปฏิบัติ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยระบุว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในการสร้างเครือข่ายสนับสนุนและจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของประชากรกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งควรมีการออกนโยบายที่เน้นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง การสร้างนโยบายด้านสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุม รวมไปถึงการปรับปรุงการให้บริการและระบบราชการ

คำสำคัญ: กลุ่มเปราะบาง, นโยบายสาธารณะ, คุณภาพชีวิต, เขตลาดกระบัง

© 2025 BRJ: Bodhisastra Review Journal

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้มักเผชิญกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้การดำเนินชีวิตประจำวันเต็มไปด้วยความท้าทาย การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างโอกาสที่เท่าเทียม (ยูนิเซฟ, 2563) คำว่า “คนเปราะบาง” อาจถูกตีความในแง่ของความอ่อนแอ แต่ในความเป็นจริงหมายถึงกลุ่มที่ต้องการการดูแลและการสนับสนุนพิเศษจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ ความพิการ หรือความเสี่ยงที่จะถูกระงับ องค์การต่าง ๆ ให้คำนิยามบุคคลเปราะบางว่าเป็นผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงและต้องการการคุ้มครอง โดยตัวอย่างประชากรเปราะบาง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ไม่มีหลักประกันสุขภาพ และเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา (Oxford University Press, 2017; Segen’s Medical Dictionary, 2011; OECD, 2015; สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2566) สรุปได้ว่า

“เปราะบาง” หมายถึง สถานะที่เสี่ยงต่อการได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยไม่มีการป้องกันที่เหมาะสม

กลุ่มผู้เปราะบางมีอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงที่ควรมีการเข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตาม เขตลาดกระบังในกรุงเทพฯ กลับมีประชากรกลุ่มเปราะบางจำนวนมาก เช่น ผู้มีรายได้น้อยและแรงงานต่างด้าวที่ต้องการการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง เขตลาดกระบังมีพื้นที่ 123.859 ตารางกิโลเมตร มีประชากรที่หลากหลายทางเศรษฐกิจและสังคม แต่การเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะยังไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความจำเป็นในการวางแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วงวิกฤต เช่น สถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือนเปราะบางมากกว่าร้อยละ 80 ตามการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และยูนิเซฟในปี 2563 ข้อมูลจากกรมการพัฒนาชุมชนในปี 2562 ระบุว่ามีคนเปราะบางกว่า 10 ล้านคนในประเทศไทย ซึ่งแม้จะมีสิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพ แต่ยังคงประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง (ยูนิเซฟ, 2563)

งานวิจัยในด้านนี้มักมุ่งเน้นไปที่พื้นที่ชนบทมากกว่าพื้นที่เมือง โดยเฉพาะเมืองขนาดใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากรที่เกิดจากการดึงดูดของบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะที่ยังไม่ถูกทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เมืองเหล่านี้เผชิญกับแรงกดดันจากหลายด้านที่มีผลกระทบต่อกลุ่มสังคมในเมืองแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความไม่เท่าเทียมในมิติต่าง ๆ การพัฒนา การเข้าถึงบริการ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ นโยบายการพัฒนา และการจัดการกับภัยพิบัติและภาวะวิกฤติ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการดำเนินงานวิจัยที่เชื่อมโยงประเด็นเหล่านี้เข้าด้วยกัน (คณิน หุตานุวัตร และคณะ, 2558)

จากช่องว่างทางการวิจัย พื้นที่ชุมชนลาดกระบังในกรุงเทพมหานครเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญในการเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในเขตชานเมือง ซึ่งกำลังรองรับการบริการใหม่ในด้านต่าง ๆ เช่น แหล่งงานที่อยู่อาศัย และโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม การเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรม สนามบินนานาชาติ และโครงการพาณิชย์กรรมในพื้นที่ ทำให้การศึกษานี้มีความสำคัญในการทำความเข้าใจความซับซ้อนของความเป็นเปราะบางในบริบทเมือง โดยมุ่งเน้นการศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบาง รวมถึงเสนอแนะแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน การศึกษาเชิงลึกจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของประชากรในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำในระยะยาว จากการจัดลำดับความน่าอยู่ของเขตในกรุงเทพฯ พบว่า เขตลาดกระบังมีคะแนนต่ำในด้านสิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน และการเข้าถึงบริการพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการวิจัยนี้เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบาง โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกลุ่มมูลนิธิเส้นด้ายที่ดูแลกลุ่มเปราะบางตั้งแต่สถานการณ์ COVID-19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชากรกลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่ลาดกระบัง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มเปราะบาง เนื่องจากวิธีการนี้มุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม และบริบทชีวิตของกลุ่มคนที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะผู้ที่ถูกจัดว่าเป็นกลุ่มเปราะบาง ซึ่งมักจะมีข้อจำกัดในการสื่อสารหรือเข้าถึงข้อมูลในลักษณะปริมาณได้ยาก ด้วยเหตุนี้การวิจัยเชิงคุณภาพจึงเหมาะสมกว่า โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

ใช้วิธีการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัย ในการเยี่ยมชมที่อยู่อาศัยของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่ลาดกระบัง ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้นามแฝงดังนี้ คือ 1) กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ คณะกรรมการประกันสังคม 1 คน 2) กลุ่มนโยบาย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองแห่งหนึ่ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองแห่งหนึ่ง 2 คน 3) กลุ่มภาคประชาสังคม ได้แก่ อดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งหนึ่ง ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครในเขตพื้นที่ลาดกระบัง 2 คน 4) ครอบครัวกลุ่มประชากรกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ชุมชนเขตลาดกระบัง ได้แก่ กลุ่มเปราะบางประเภทกลุ่มผู้สูงอายุ 3 คน กลุ่มผู้เปราะบางประเภทผู้พิการผู้ป่วยติดเตียง 3 คน กลุ่มผู้เปราะบางประเภทคนยากจน 3 คน กลุ่มผู้เปราะบางประเภทแรงงานนอกระบบ 3 คน กลุ่มผู้เปราะบางประเภทเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา 3 คน โดยใช้ การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะมุ่งเน้นคุณภาพของข้อมูล มากกว่าปริมาณ / ต้องการข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ตรงหรือมีความรู้เฉพาะทาง / สอดคล้องกับลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพและพื้นที่เฉพาะที่ศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้หลากหลายวิธีประกอบกัน เช่น การพูดคุย สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ รวมถึงการจดบันทึกข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การลงพื้นที่เป็นระยะเวลา 3 เดือน โดยการสัมภาษณ์และสังเกตจากแหล่งชุมชนในเขตพื้นที่ลาดกระบัง การศึกษาวิจัยกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ลาดกระบังต้องอาศัยกระบวนการลงพื้นที่และการสังเกตที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง ถูกต้อง และครอบคลุม โดยเฉพาะพื้นที่ลาดกระบังซึ่งเป็นเขตเมืองที่มีลักษณะกึ่งชานเมือง ประกอบด้วยชุมชนที่มีความหลากหลายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพความเป็นอยู่ โดยได้ร่วมลงพื้นที่กับกลุ่มประชาสังคมและพรรคการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่ลาดกระบัง มีรายละเอียดดังนี้

3.1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากหนังสือ เอกสาร บทความเชิงวิชาการ วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและใช้ในการประกอบการอธิบาย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง

3.2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การกำหนดระเบียบวิธีวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งมีคำถามแตกต่างกันแต่ละกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลโดยคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ลาดกระบังไม่น้อยกว่า 10 ปี

3.2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองแนะนำตัว แจ้งความประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ ตามหัวข้อที่กำหนด ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพรรคการเมือง เพื่อขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์และร่วมลงพื้นที่ โดยจะเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไว้เป็นความลับและการรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น

3.2.2 ผู้วิจัยนัดหมาย วันเวลา สถานที่ สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยการจดบันทึกการสัมภาษณ์ ขออนุญาตบันทึกเสียงก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

3.2.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ถอดข้อความเสียงจากเครื่องบันทึกเสียง และจากการจดบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามระเบียบวิธีการ

3.3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และการสังเกตการณ์ เพื่อสังเกต จดบันทึก แบ่งปันประสบการณ์ จากการลงพื้นที่ของกลุ่มอาสาสมัครเส้นด้ายและกลุ่มทีมงานผู้ช่วยอดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตลาดกระบัง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นวิธีการวิจัยที่ผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประจำวันของผู้เข้าร่วม โดยวัตถุประสงค์คือการบันทึกพฤติกรรมภายใต้สถานการณ์ที่เป็นไปได้หลากหลายที่สุด ซึ่งในวิธีการเหล่านี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด เนื่องจากการให้ข้อเท็จจริงจากผู้ให้ข้อมูลหลักได้ดีกว่ารูปแบบอื่น โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกตและค้นคว้าเอกสาร รวมถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่ได้เก็บรวบรวม และนำเสนอโดยใช้วิธีการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Approach) ดังนี้ 1) ทำการจำแนกข้อมูลสภาพปัญหากลุ่มเปราะบางแต่ละกลุ่มในพื้นที่ในเขตชุมชนลาดกระบัง 2) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและจากข้อเสนอแนะจากฝ่ายนโยบาย นักวิชาการและภาคประชาสังคม 3) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขโดยใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชากร กลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่ลาดกระบัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและชุมชนในทุกมิติ ได้แก่ มิติทางกายภาพ จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุลและความยั่งยืนในการดำรงชีวิต (United Nations Development Programme [UNDP], 2020) หลักการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีดังนี้

1.1 การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน แนวคิดนี้ เน้นการจัดหาทรัพยากรและโอกาสที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำสะอาด ที่อยู่อาศัย การศึกษา และการรักษาพยาบาล เพื่อให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระดับพื้นฐาน (Maslow, 1943)

1.2 การสร้างเสริมศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สามารถใช้ความสามารถตนเองได้เต็มที่ ผ่านการศึกษา การฝึกอบรม และการสร้างโอกาสในการทำงาน เพื่อให้บุคคลสามารถพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

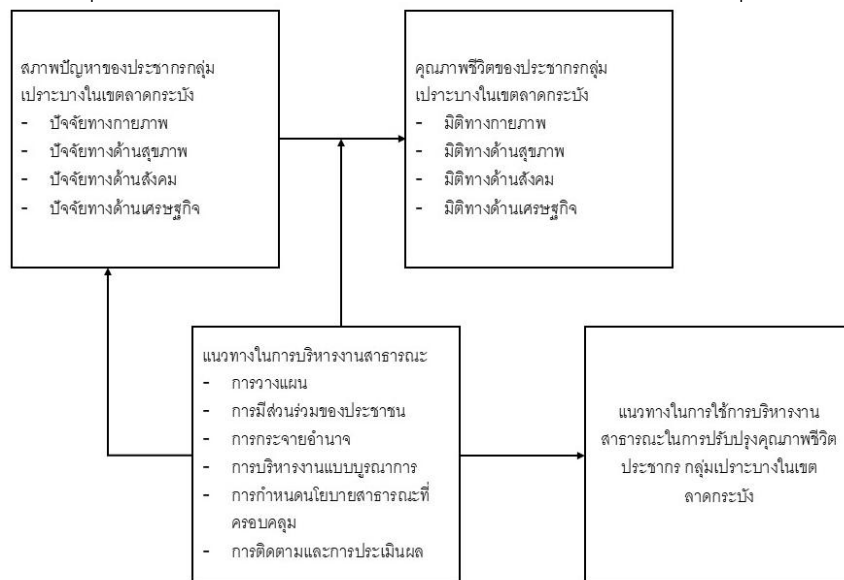
1.3 ความยั่งยืนและความสมดุล การพัฒนา คุณภาพชีวิตต้องคำนึงถึงความยั่งยืน โดยรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คุณภาพชีวิตของคนรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชน ในกระบวนการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินการ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและตอบสนองความต้องการที่แท้จริง ของชุมชน

1.5 การสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องคำนึงถึงการลด ความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาส เพื่อสร้างความเท่าเทียม ในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่าง ๆ

2. แนวคิดการบริหารงานนโยบายสาธารณะ

การบริหารงานนโยบายสาธารณะ (Public Policy Administration) หมายถึงกระบวนการจัดทำและ ดำเนินการตามนโยบายสาธารณะที่กำหนดโดยรัฐบาลหรือองค์กรสาธารณะ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตอบสนอง ความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาสำคัญของสังคม โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล (Dye, 2013) วิธีการบริหารงบประมาณ ในการของบริหารงานนโยบายสาธารณะ การบริหาร งบประมาณในงานนโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานของภาครัฐบรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยการจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจะเน้นไปที่การจัดสรรทรัพยากร อย่างเหมาะสม การควบคุมการใช้จ่าย และการประเมินผลการใช้จ่ายเพื่อสร้างความคุ้มค่า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง

1.1 สภาพปัญหาทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่ผู้ป่วยต้องพึ่งพาการเดินทางสาธารณะ ผู้พิการบางกลุ่มมีข้อจำกัดทางร่างกายที่ทำให้การเดินทางเป็นเรื่องยาก แต่บริการเคลื่อนที่หรือการเยี่ยมบ้านยังไม่ ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.2 ด้านสุขภาพ การเข้าถึงบริการสุขภาพ แม้ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจะช่วยให้ประชากร เข้าถึงบริการพื้นฐานได้ แต่กลุ่มเปราะบาง เช่น แรงงานข้ามชาติ หรือคนไร้บ้าน ยังมีข้อจำกัดในการรับบริการ สุขภาวะและโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุในชุมชนมักมีโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง แต่ขาดการดูแลที่ เหมาะสม ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน

1.3 สภาพทางจิตใจและสังคม ความโดดเดี่ยวและขาดการดูแลจากครอบครัว ลักษณะครอบครัวแบบขยายกำลังลดลง เนื่องจากลูกหลานย้ายไปทำงานในเมืองหรือในเขตอื่น ทำให้ผู้สูงอายุต้องอาศัยเพียงลำพัง บางรายขาดการสนับสนุนจากลูกหลานทั้งด้านจิตใจและการเงิน ทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวหรือเป็นภาระต่อครอบครัว ความเหลื่อมล้ำและการเข้าถึงโอกาส ประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตลาดกระบัง เช่น ผู้สูงอายุ แรงงานข้ามชาติ คนพิการ และผู้มีรายได้น้อย มักเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการของรัฐ

1.4 ทางด้านเศรษฐกิจ ความไม่มั่นคงทางอาชีพและรายได้ต่ำ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคแรงงาน เช่น กรรมกรก่อสร้าง ลูกจ้างโรงงาน และอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีรายได้ต่ำและไม่มั่นคง ผลกระทบจากเศรษฐกิจผันผวน การจ้างงานที่ไม่แน่นอนส่งผลให้กลุ่มเปราะบางมีรายได้ไม่แน่นอน

เช่นกรณีจากบทสัมภาษณ์ “ไม่มีประกันสังคม ไม่มีเงินเก็บ ถ้าวันไหนเจ็บป่วยหรืองานหาย รายได้ก็หายไปหมดทันที ถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นมาก็ลำบาก เพราะต้องจ่ายค่ารักษาเอง หลายคนที่ยังก็ต้องยอมไปกู้เงินนอกระบบเพื่อเอามารักษาตัว ค่าครองชีพก็สูง ค่าเช่าห้อง ค่ากิน ค่าน้ำมัน เงินที่ได้แต่ละวันแทบไม่พอใช้ ไม่ต้องพูดถึงเงินเก็บเลย แล้วบางครั้งก็มีรายจ่ายไม่คาดคิด เช่น รถเสียหรือของพัง พอไม่มีเงินสำรองก็ต้องหยุดงานไปก่อนกังวลเรื่อง อนาคตหลังเกษียณ เพราะไม่มีเงินออมและไม่มีบำนาญ อายุเยอะก็คงทำงานหนักแบบนี้ไม่ไหว”

(คุณเจ(นามแฝง), การสัมภาษณ์บุคคล, วันที่ 9 พฤศจิกายน 2567)

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ พบปัญหารายได้ไม่แน่นอนและไม่มีเงินสำรอง ทำให้ขาดความมั่นคงทางการเงิน ขาดสวัสดิการและประกันสุขภาพ ไม่มีประกันสังคมหรือสวัสดิการ ทำให้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสุขภาพเอง ปัญหาการเข้าถึงกองทุนและสินเชื่อ ต้องการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อแก้ปัญหาการเงินฉุกเฉิน ขาดระบบออมเงินและบำนาญ แรงงานกังวลเรื่องอนาคตเมื่ออายุเพิ่มขึ้น เพราะไม่มีระบบบำนาญรองรับ การยอมรับจากรัฐและการเข้าถึงความช่วยเหลือ รู้สึกว่าถูกมองข้าม ต้องการการสนับสนุนที่เท่าเทียม

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง

“ที่ผ่านมาประเทศไทยใช้วิธีการจัดการแบบพุ่งเป้า ความหาคนจนซึ่งพิสูจน์ได้ว่าล้มเหลวในกระบวนการจัดการ ค่าใช้จ่ายในการพิสูจน์ความจนสูง ซึ่งท้ายที่สุดแล้วคนที่จนที่สุดก็ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการได้อยู่ดี โดยวิธีแก้ไขเบื้องต้นคือ เราจัดการตัวสวัสดิการให้เข้าถึงง่ายที่สุดไม่ซับซ้อนหรือสวัสดิการถ่วงหน้าเรื่องการศึกษา กรณีการหาเด็กที่ลำบากที่สุดก็คงไม่มีโอกาสเดินทางเข้ามาสัมภาษณ์เพื่อขอรับทุนการศึกษา วิธีแก้ไขคือ ทำให้ทุกคนเรียนฟรีครอบคลุมไปถึงค่าใช้จ่ายระหว่างเรียนแบบไม่ต้องผ่านกระบวนการพิสูจน์ที่ยุ่งยากซับซ้อนใครขาดส่วนไหนก็เติมเต็มส่วนนั้นเป็นจำพวกๆไปออกแบบ We fair ให้เข้าถึงง่ายที่สุด”

(ดร.รัม(นามแฝง), การสัมภาษณ์บุคคล, วันที่ 7 พฤศจิกายน 2567)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลฝ่ายวิชาการและนโยบายมีความเห็นว่า ต้องจัดการกระบวนการพิสูจน์ความเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางให้ยุ่งยากน้อยที่สุด ผลักดันสวัสดิการที่มีผลต่อโครงสร้างพื้นฐาน ออกแบบตัวสวัสดิการให้เหมาะสมกับกลุ่มเปราะบางแต่ละประเภทและเข้าถึงง่ายที่สุด

ดังนั้น รัฐบาลสามารถเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือประชากรกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ ลาดกระบัง ผ่านการสร้างและดำเนินการตามนโยบายสาธารณะ โดยเน้นการบูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเท่าเทียมและความครอบคลุมในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง

3. ผลการนำเสนอแนวทางใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชากร กลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่ลาดกระบัง

3.1 การวางนโยบายที่เน้นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง นโยบายการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม รัฐบาลสามารถสนับสนุน การปฏิรูปการจัดสรรงบประมาณในระดับท้องถิ่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรสำหรับกลุ่มเปราะบาง เช่น การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ และแรงงานข้ามชาติ

การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ลาดกระบัง เช่น การพัฒนาถนนและระบบขนส่งที่เข้าถึงได้สำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ

3.2 การสร้างนโยบายด้านสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมโครงการสวัสดิการชุมชนเฉพาะกลุ่ม รัฐบาลเสนอระบบสวัสดิการที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับประชากรกลุ่มเปราะบาง เช่น การจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ไร้บ้านในเขตเมือง การสนับสนุนแรงงานข้ามชาติและผู้ไร้สถานะ เช่น การผลักดันนโยบายด้านการประกันสุขภาพและการจดทะเบียนเพื่อให้แรงงานเหล่านี้สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน

3.3 การปรับปรุงการให้บริการและระบบราชการ ระบบการลงทะเบียนกลุ่มเปราะบาง รัฐบาลควรผลักดันการจัดทำ ฐานข้อมูลดิจิทัลของประชากรกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ลาดกระบัง เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส การลดความซับซ้อนของระบบราชการ เช่น การพัฒนากระบวนการยื่นขอความช่วยเหลือที่สะดวกและรวดเร็ว

3.4 การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ นโยบายสร้างเครือข่ายชุมชน รัฐบาลสามารถส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ชุมชนในพื้นที่ลาดกระบัง โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มเปราะบางในการวางแผนและแก้ปัญหา การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น การสร้างโครงการความร่วมมือกับองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง

3.5 การส่งเสริมความเท่าเทียมและความยุติธรรมทางสังคม การจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำ รัฐบาลสามารถเสนอการปฏิรูป นโยบายด้านภาษี เช่น การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินจากกลุ่มที่มีรายได้สูงเพื่อนำมาใช้ในการโครงการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง การปฏิรูปการศึกษา สนับสนุนโครงการทุนการศึกษาสำหรับเด็กในครอบครัวที่มีรายได้น้อยในพื้นที่ลาดกระบัง

อภิปรายผล

สภาพปัญหาของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง พบว่า สภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มเปราะบางในเขตลาดกระบังที่เมื่อตกอยู่ในภาวะเปราะบางก็จะทำให้เกิดผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพและจิตใจไปด้วย ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่ภาวะเปราะบางต่างให้การรับรู้ทางด้านคุณภาพชีวิตและให้สภาวะเปราะบางมีผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิตและจิตใจทางลบเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรณ์ แนนอุดร และ พัทธราภรณ์ ไชยสังข์ (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเปราะบางและคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า ภาวะเปราะบางมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มเปราะบางในเขตลาดกระบังที่เมื่อตกอยู่ในภาวะเปราะบางก็จะทำให้เกิดผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพและจิตใจไปด้วย ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่ภาวะเปราะบางต่างให้การรับรู้ทางด้านคุณภาพชีวิตและให้สภาวะเปราะบางมีผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิตและจิตใจทางลบเช่นเดียวกัน

ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบัง พบว่า การพัฒนาเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาและความเป็นชุมชนของกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่ลาดกระบัง จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการดูแลและให้คำปรึกษา ส่งเสริมการมีที่ปรึกษา สร้างกิจกรรมในชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาส่งเสริมอาชีพและความรู้ในชุมชนโดยการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมรวมถึงตัวชุมชนด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาวรรณ เจริญ และคณะ (2566) ศึกษาการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบางในชุมชน พบว่า การเสริมศักยภาพเครือข่ายจิตอาสาดูแลกลุ่มเปราะบางพบว่าความจำเป็นด้านการเสริมสร้างสุขภาพและการจัดการตนเองของกลุ่มเปราะบาง ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยการพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบางในชุมชนคือศักยภาพของชุมชนมีความสำคัญต่อการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่ม

เพราะบางในชุมชนให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับ สุเทพ คำเมฆ และปฏิมพร เคลือซอน (2565) ศึกษาการพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเปราะบางทางสังคมของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร พบว่า การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการมีการพัฒนามาจากฐานขององค์การการเงินและต้องใช้หลักการของระบบที่มีการหนุนเสริมของหุ้นส่วนทางสังคมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างการทำงานแบบประสานความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน และภาคเอกชน ได้แก่ โครงสร้างคณะทำงานในเชิงพื้นที่ เครือข่ายและงบประมาณภายในและภายนอก รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน และการต่อยอดของกองทุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเกิดการบูรณาการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมที่สมาชิกทุกกลุ่มมีโอกาสได้รับสิทธิประโยชน์ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ และตายได้อย่างยั่งยืน พิสมัย ศรีเนตร และคณะ (2567) ศึกษาทุนชุมชนกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กระบวนการปรับประยุกต์ใช้ทุนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยดอน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ทุนมนุษย์ ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะการดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคมและความมั่นคง ทิมขับเคลื่อน/ผู้ปฏิบัติงาน มีทัศนคติต่องานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นธุระสาธารณะ มีความรู้ ทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานบนฐานข้อมูลและการออกแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพชุมชน ทุนกายภาพ ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุได้รับการปรับปรุง มีศูนย์ส่งเสริมและฟื้นฟูเพิ่มเติมและขยายพื้นที่บริการครอบคลุม มีกายอุปกรณ์จากภูมิปัญญา ทุนทางสังคม การรื้อฟื้นและขยายความสัมพันธ์เกื้อกูลในสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุ มีพื้นที่กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดความสัมพันธ์แบบภาคีของหน่วยงานในพื้นที่ และขยายความร่วมมือสู่ภาคีเครือข่ายนอกพื้นที่ ซึ่งสรุปจากงานวิจัยข้างต้นนี้ มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเสริมสร้างเครือข่ายจิตอาสาและความเป็นชุมชนของกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่ลาดกระบัง จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการดูแลและให้คำปรึกษา ส่งเสริมการมีที่ปรึกษาสร้างกิจกรรมในชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาส่งเสริมอาชีพและความรู้ในชุมชน

แนวทางการใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชากรกลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่ลาดกระบัง พบว่า 1) ควรวางนโยบายที่เน้นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง 2) ควรสร้างนโยบายด้านสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมโครงการสวัสดิการชุมชนเฉพาะกลุ่ม 3) ควรมีการปรับปรุงการให้บริการและระบบราชการ 4) ควรมีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ 5) ควรมีการส่งเสริมความเท่าเทียมและความยุติธรรมทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมลักษณ์ เวชพิทักษ์ และประกาศ เปล่งพานิชย์ (2562) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการให้ความช่วยเหลือ ประชาชนผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก และกลุ่มเปราะบางทางสังคม ผ่านกลไกกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมจังหวัดปทุมธานี พบว่า คุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้เปราะบาง/ดัดจริตและกลุ่มผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งดีขึ้นหลังดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอแนะโครงสร้างคณะกรรมการควรเปิดโอกาสให้เครือข่ายจิตอาสาประชารัฐระดับพื้นที่มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือประชาชน และยังสอดคล้องกับแนวทางข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหากกลุ่มเปราะบางในเขตลาดกระบัง กล่าวคือ 1) เพื่อเป็นกองทุนในการพัฒนาระบบการศึกษาและฝึกอบรมทักษะอาชีพ ได้แก่ เพื่อจัดตั้ง ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพ ที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานในท้องถิ่น เช่น งานช่าง บริการโลจิสติกส์ หรือเทคโนโลยีพื้นฐาน ส่งเสริมการให้ทุนการศึกษาและเงินอุดหนุนแก่เยาวชนกลุ่มเปราะบาง เพื่อช่วยลดอุปสรรคด้านค่าใช้จ่าย 2) การสร้างงานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) ส่งเสริม งานนอกระบบที่มั่นคง ผ่านการพัฒนาระบบประกันสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบ และจัดตั้งศูนย์หางานชุมชน เพื่อช่วยเชื่อมโยงแรงงานกับตลาดงาน สนับสนุน โครงการกองทุนหมุนเวียนหรือสินเชื่อรายย่อย เพื่อให้คนยากจนและแรงงานนอกระบบเข้าถึงแหล่งทุน (2) สนับสนุน การจ้างงานคนพิการและผู้สูงอายุ โดยกำหนดมาตรการจูงใจแก่ผู้ประกอบการ เช่น การลดหย่อนภาษี

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตชุมชนลาดกระบังประกอบไปด้วย 5 มิติใหญ่ คือ 1) มิติทางกายภาพ 2) มิติด้านจิตใจ 3) มิติทางด้านสังคม 4) มิติทางด้านเศรษฐกิจ 5) มิติทางด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางต้องใช้ในการบูรณาการหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือที่ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สำหรับการนำเสนอแนวทางใช้การบริหารงานสาธารณะในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชากร กลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่ลาดกระบัง ทำได้โดยการจัดทำและปรับปรุงนโยบายด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) นโยบายการจัดการข้อมูลและการระบุกลุ่มเป้าหมาย 2) นโยบายการจัดสรรทรัพยากรและสวัสดิการ 3) นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาเมือง 4) นโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะ 5) นโยบายสร้างความร่วมมือในชุมชน 6) นโยบายด้านความเสมอภาคและความยุติธรรมทางสังคม และ 7) นโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำ

ดังนั้นควรจัดทำนโยบายแบบองค์รวม เพื่อสนับสนุนความยั่งยืนในชีวิตของกลุ่มเปราะบาง โดยใช้ข้อมูลเชิงลึกและการมีส่วนร่วมจากชุมชน พัฒนาระบบบริการเชิงรุก ปรับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้ใช้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งเสริมเครือข่ายอาสาสมัครและกลุ่มพึ่งพาตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน พัฒนาแนวคิดเรื่องการดูแลร่วมกันในครอบครัว และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับศักยภาพตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้การบริหารงานนโยบายสาธารณะ

1.1 นโยบายการจัดการข้อมูลและการระบุกลุ่มเป้าหมาย การจัดทำฐานข้อมูลดิจิทัลของกลุ่มเปราะบางจัดทำฐานข้อมูลแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาลและองค์กรเอกชน เพื่อระบุความต้องการของแต่ละกลุ่มเปราะบางในลาดกระบัง การสำรวจข้อมูลเชิงลึก ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลที่แม่นยำ เช่น ที่อยู่อาศัย รายได้ และความต้องการเฉพาะของกลุ่มเปราะบาง

1.2 นโยบายการจัดสรรทรัพยากรและสวัสดิการ กองทุนช่วยเหลือประชากรกลุ่มเปราะบางในพื้นที่จัดตั้งกองทุนเฉพาะกิจเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพ ที่อยู่อาศัยและการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับกลุ่มเปราะบาง การเพิ่มสวัสดิการสุขภาพและสังคม ขยายบริการสุขภาพเคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชน สนับสนุนบัตรสวัสดิการที่ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ และการดำรงชีวิต

1.3 นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงได้สร้างถนนและทางเดินที่เหมาะสมสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ พัฒนาศูนย์กลางบริการชุมชนในเขตลาดกระบังเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณะได้สะดวก การจัดการที่อยู่อาศัย สนับสนุนโครงการบ้านมั่นคงสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่อยู่อาศัย

1.4 นโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะ การพัฒนาการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชนเปราะบาง สนับสนุนทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนสำหรับครอบครัวที่มีรายได้น้อย จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กในชุมชน การฝึกอบรมทักษะอาชีพส่งเสริมการฝึกทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ สนับสนุนโครงการอบรมวิชาชีพเพื่อเพิ่มโอกาสการทำงาน

1.5 นโยบายสร้างความร่วมมือในชุมชน การเสริมสร้างเครือข่ายชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชนเพื่อดูแลและติดตามความเป็นอยู่ของกลุ่มเปราะบาง การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรไม่แสวงหากำไรและบริษัทเอกชนในพื้นที่

1.6 นโยบายด้านความเสมอภาคและความยุติธรรมทางสังคม การปฏิรูปกฎหมายและนโยบายด้านแรงงาน เพิ่มการคุ้มครองสิทธิของแรงงานนอกระบบในเขตลาดกระบัง เช่น การประกันสุขภาพ

และความปลอดภัยในการทำงาน ผลักดันการแก้ไขข้อจำกัดด้านกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มเปราะบาง

1.7 การลดความเหลื่อมล้ำ ใช้กลไกภาษี เช่น การเก็บภาษีจากกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในพื้นที่เพื่อนำรายได้มาสนับสนุนโครงการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง

ดังนั้น นโยบายสาธารณะสำหรับประชากรกลุ่มเปราะบางในลาดกระบังควรเน้นการบูรณาการทรัพยากร การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างโอกาสทางการศึกษาและการส่งเสริมความร่วมมือในชุมชน การดำเนินการดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความเท่าเทียมและลดช่องว่างในสังคมอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรขยายมุมมองไปสู่การเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มเปราะบางในบริบทพื้นที่ที่หลากหลาย เพื่อให้การจัดการและบริหารงานสาธารณะมีความเหมาะสม สอดคล้อง และตอบโจทย์ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแต่ละกลุ่มในพื้นที่ต่างกันเพื่อออกแบบนโยบายให้เหมาะสมกับกลุ่มเปราะบางในพื้นที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.2 เพิ่มเติมการศึกษาความรู้เทคโนโลยีในอนาคต ยกตัวอย่างระบบฐานข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และคาดการณ์ปัญหาหรือความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านสุขภาพ รายได้ หรือความมั่นคงในชีวิต เพื่อสนับสนุนในระบบการช่วยเหลือประชากรกลุ่มเปราะบางในทุก ๆ มิติและยังพัฒนาบุคคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มเปราะบางในเขตพื้นที่ต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

คณิน หุตานวัตร, อมร กฤษณพันธ์, วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ, ญัญญุภิชฐ นบนอบ และ Le Thi Thu Huong.

(2557). เขตลาดกระบังการพัฒนา การกลายเป็นเมือง ความยากจน และความเปราะบาง (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.

นิภาวรรณ เจริญลักษณ์, เรืองวิทย์ นิโคตร และชาตรี ลุนดำ. (2566). การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการสร้างเสริมสุขภาพ กลุ่มเปราะบางในชุมชน. วารสารสันติศึกษานิตยสาร มจร, 11(3), 848-861.

พิสมัย ศรีเนตร, กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, ศิริพร จันทนสกุลวงศ์, อรุณี สันธิติวิชัย และกรุฑไท นพรัตน์. (2567). ทุนชุมชนกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กระบวนการปรับประยุกต์ใช้ทุนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 6(1), 421-434.

ยุนิเชฟ. (2563). การเข้าถึงสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า. กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. สถาบันวิจัยสาธารณสุข. (2566). ถอดบทเรียน การวิจัยกลุ่มเปราะบาง พัฒนาศักยภาพ คนทำวิจัย. นนทบุรี: สถาบันวิจัยสาธารณสุข.

สุเทพ คำเมฆ และปฎิมาพร เคลือขอนแก่น. (2565). การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเชิงบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มเปราะบางทางสังคมของเทศบาลตำบลสามง่าม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 4(3), 97-110.

อนุสรณ์ แนนอุดร และพัชรภรณ์ ไชยสังข์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเปราะบางและคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอดงเจริญ จังหวัดปทุมธานี. วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย, 15(2), 148-160.

อุดมลักษณ์ เวชพิทักษ์ และประกาศ เปล่งพานิชย์. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก และกลุ่มเปราะบางทางสังคมผ่านกลไกกองทุนประชารัฐเพื่อสังคมจังหวัดปทุมธานี. วารสารสหศาสตร์, 5(1), 5-31.

Dye, T. R. (2013). Understanding public policy. (14th ed.). London: Pearson.

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. Psychological review, 50(4), 370–396.

Sen, A. (2017). Freedoms and needs. In Human rights (pp. 493-503). Oxfordshire: Routledge.